СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVIII. Ч. 232. Джерзи Сіті, Н. Дж., понеділок, 6. жовтня 1930. VOL. XXXVIII. No. 232. Jersey City, N. J., Monday, October 6, 1930. THREE CENTS.

ЗЛУКА ПОЛІЦІЇ, ПОЛІТИКІВ І БАНДИТІВ У ШИКАҐО

ВЕЛИКА ЛАВА ПРСЯЖНИХ ПРО ПРИЧИНИ ПОВЕНИ ЗЛОЧИНІВ.

ШИКАҐО (Ілинойс). — Вереснева велика лава присяжних суддів карного суду в своїм рапорті заявляє, що причиною повени злочинів у вісті Шикаґо є злука між поліцією, політиками й бандитами.

Присяжні судді порадили судови зарядити спеціяльне слідство, спеціяльно для сього покликаною лавою присяжних суддів.

Рівночасно присяжні підчеркують громадянську байдужність, без якої славна трійця не моглаб оперувати. Через цю байдужність місто тратить кождого року в грошах коло сто міліонів долярів.

ПОЛЄМІКА МІЖ НЮЙОРСЬКИМИ ҐУБЕРНАТОРСЬКИМИ КАНДИДАТАМИ.

НЮ ЙОРК. — Френклин Рузвелт, що досі є ґубернатором стейту, приняв від демократичної партії номінацію на кандидатуру на цей самий уряд на слідуючу канденцію.

У своїй заяві з того приводу він критикує свого противника, републиканського кандидата Тотела, що Тотел не є таким „мокрим", за якого він себе видає. Рузвелт заявляється за повне відкликання прогибіції.

КУБАНСЬКИЙ КОНҐРЕС СТЕРЕЖЕ ВІЙСКО.

ГАВАНА. — Кубанський сенат ухвалив домагання президента Куби, Мачада, щоби на ввесь час наближаючихся виборів завісити кубанську конституцію та завести воєнне право в цілій Кубі.

Коли конґрес радив над цим внеском, війска стерегли конґресу з усіх боків. Видно, президент Мечада сподівався, що населення може виступити проти цеї ухвали.

ВИКРАЛИ ЛІТАК НА СВОЮ ЗДОРОВУ ГОЛОВУ.

ПЛЕЙНФІЛД (Ню Джерзі). — 20-літний Джан Колер та 17-літний Томас Дейвис викрали з летничого поля Гедлі стоячий там від довшого часу без ужитку літак та вибралися в ньому політати попід небеса. Літати вони до школи вчитися не ходили, але крутилися все на летничому полі та думали, що й без навчання вони вже все знають, що треба знати про літання.

Що правда, їм удалося злетіти на висоту 70 стіп понад землю, але тут Колер, котрий кермував літаком, щось забув. Наслідком цього літак запоров носом у землю. Люди, що були на полі, кинулися до літака. Вони застали Колера неживим. Дейвис був сильно подрапаний. Його взяли до шпиталю. Він вийде звідти за кілька днів, але його зараз возьмуть до тюрми, обжалованого за крадіж літака та за вбивство товариша.

ТЕАТРАЛЬНІ ПРОДУЦЕНТИ ПОЛЄМІЗУЮТЬ З КАРДИНАЛОМ.

НЮ ЙОРК. — Останнього четверга на зборах Цеху Католицьких Адвокатів виголосив нюйорський кардинал Гейз промову, в котрій між іншим критикував остро нюйорські театри. Говорив кардинал, що нюйорська сцена аж кишить від бруду, розуміється, морального бруду.

Проти цеї заяви виступили нюйорські театральні продуценти. В своїй заяві продуценти кажуть, що коли кардинал хотів виступити проти яких неморальних вистав, то це він повинен був зробити поіменно, називаючи виразно, котра штука на його думку неморальна. Всякий чоловік повинен вистерігатися давати загальні осуди. Такі осуди не є ніколи справедливі. Усеї нюйорської сцени не можна так осуджувати. В Ню Йорку є богато штук, яким ніхто не може нічого закинути з морального боку. Тому правда й справедливість вимагають, щоби того рода заяв не давати.

Президент Цеху Драматичних Письменників теж видав остру відповідь на критику кардинала. Між іншим звертає він увагу кардиналови, що коли між штуками, виставлюваними на нюйорській сцені, є деякі штуки, які хтось міг би назвати неморальними, то й між католицькими священиками є люди, яких певно теж можнаб назвати неморальними. Коли тепер кардиналови вільно на основі неморальности кількох штук осуджувати цілу нюйорську сцену, то що сказав би кардинал, якби театр поступив з кардинальською справедливістю та сказав, що ціла католицька церква така сама, як ті неморальні священики?

ОБХОДЯТЬ 109-ті УРОДИНИ.

НЮ ЙОРК. — Мешканці міста Ґрент Сити на Статен Айленді святкували врочисто 109-ті уродини „бабки" Франсуа Левапресто. В святкованню уродин „бабки" брали участь шкільні діти й ріжні запомогові організації та клюби.

АЙРИШІ ПРОСЯТЬ НА АЙРИСЬКУ ВИСТАВУ.

НЮ ЙОРК. — Сюди приїхали два бувші меійори міста Корк в Ірляндії, щоби просити Американців їхати на Айриську Інтернаціональну Виставу, яка має відбутися там у 1932 році.

ВИБУХ БОМБИ В ПОЧТОВІМ ВОЗІ.

Підчас ладовання почти на почтовий віз біля головного почтового уряду в Лондоні (Анґлія) в одному пакунку вибухла бомба. Поранено чотирох почтових робітників, але всі вони зістануться живими. Почтові детективи та детективи зі Скотленд ярду почали переводити слідство.

Установлено, що пакунок прийшов до Лондону з Ірляндії, з Бельфасту. Ще не зясовано точно, куди він був адресований: чи в помешкання імперської конференції, чи в королівський Букінґемський двірець.

В МОНТРЕАЛІ УКРАДЕНО МУРОВАНИЙ БУДИНОК.

Всіляки річи люди крадуть, але слава за те, що десь украли мурований будинок, припала містови Монтреал. Одноповерховий мурований будинок пропав там минулого літа. Властитель будинку прийшов минулого тижня подивитися на свій будинок і можна уявити собі його здивування, коли будинку не застав. Поліція арештувала одного робітника, Арманда Міняка, за крадіж будинку, але він упевняє, що нічого про крадіж не знає.

БОРДЕНОВА РАДА В СПРАВІ МЕНШОСТЕЙ.

Сер Роберт Борден, бувший премієр Канади, а тепер голова політичної комісії на зборах Ліґи Націй у Женеві, дав 20-го вересня раду европейським державам, як вони мають розвязувати у себе питання національних меншостей. Він поставив їм Канаду за примір держави, що розвязала в себе питання національних меншостей. Сер Борден сказав: „Дайте меншостям усяке конституційне і законне право, щоби на нім не було ані тіни сумніву, а з другої сторони переконайте їх про потребу їх кооперації".

Сер Роберт Борден говорив це представникам Німеччини, Польщі й інших держав, у яких відносини безнастанно заколочуються з причини присутности в них чужих національних ґруп.

ПРОДАЮТЬ ВЕЖУ АЙФЛЯ.

Парижські хитруни найшли якусь дуже багату, але ще більше наївну жінку, якій запропонували продаж вежі Айфля. Тій дамі так дуже подобалася ця вежа, що вона стала шукати її власника. В тій ціли вона написала кілька листів до міністерства публичних робіт, до міністерства війни, до маґістрату Парижа й до президента републики. Довший час важко було згаданим урядам переконати її, що вежа Айфля не є на продаж.

ВБИВСТВО КОМУНІСТА В ПАРИЖІ.

В однім готелі в Парижі мешкав 25-літний Поляк комуніст Чарнецький, горожанин СРСР. На днях до нього готелю прийшли два російські емігранти і застрілили Чарнецького в його кімнаті. Одного з убивників арештовано, а саме бувшого російського старшину Яцкевича. Причина вбивства ще не вислідженa, але паризька преса подає здогад, нібито Чарнецького вбито тому, що він був аґентом ДПУ та шпіонував між російською еміґрацією.

ІМІҐРАЦІЙНА КОМІСІЯ ПРИПОРУЧУЄ ІМІҐРАЦІЮ.

Королівська комісія для справ іміґрації, назначена правительством Саскачевану, видала своє звідомлення і в нім заявляється рішучо за дальшу іміґрацію в ціли заселення Саскачевану. Настільки комісія бажає іміґрації, що заявляється за те, щоби провінція давала гроші на завернення місцевих людей назад на фарми, федеральне правительство видало більші суми на спонукування давніших Канадійців, щоби вертали до Канади й щоби правительство Великої Британії не щадило грошей на старання поселювати відповідних людей у Саскачевані. Комісія переконалася, що богато молодих людей покинуло фарми, а навіть, що цілі родини перенеслися до міст. Фармерське населення зменшилось і деякі муніципали ослабли. Тому потрібно скріпити фармерські громади свіжою іміґрацією.

Комісія піддає думку, щоби допускати іміґрантів, коли земельна компанія назве поіменно якогось батька родини, що має готівкою 250 долярів і дасть ґарантію, що поселенець не стане в слідуючих пяти літах публичним тягаром. Люде, що є фінансово здібні дати собі раду, не малиб мати ніяких перепон. Комісія заявляється проти іміґрації нежонатих. Вони справляли найбільше клопоту в неґодованих ізза безробіття. Хоч позірно мали на ціли остати при роботі на фармах, то не було нічого, що привязувалоб їх до фармів і вони мандрували тисячами до міст. Зате комісія заявляється за іміґрацію домашніх служниць.

„САБОТАЖИСТИ" В ДЕЛЯТИНІ.

У Делятині невідома рука замазала вивіску польського „Звйонзку Стшелєцкого" та прибила на мурах відозву УВО. Поліція тепер переводить ревізії у членів „Просвіти" та у персоналу українських кооператив. Між іншим поліція підозріває, що винен у цьому кооператор Ярослав Колянковський, та не дає йому спокою.

НЕБЕЗПЕЧНІ ШАПКИ.

Учень ґімназії Андрій Драла, їдучи зі Львова до дому залізничим шляхом Львів-Станиславів, мав ученицьку шапку-мазепинку, яку люблять наші хлопці носити. На стації Старе Село на нього напав Поляк Адольф Ґруби і в брутальний спосіб стягнув з учня шапку та забрав її з собою, мовляв, тут не Україна і не маєш права носити мазепинки, тільки „роґатифку". Той сам Адольф Ґруби стягнув мазепинку з голови Семена Дякова та з Богдана Коржа, з Миколи Левицького та Андрія Гулея. Поліція, повідомлена про це, не зробила з цього ніякого вжитку.

ІНЦИДЕНТ У ТАЛІНІ.

Польські часописи повідомляють про цікавий інцидент, який зайшов в Естонії в місті Таліні в хвилі відїзду звідтам польського президента на кораблі „Польонія" до Ґдині. Капітан одного німецького корабля, котрий стояв тоді в Таліні на якорі, казав вивісити на щоглі корабля подертий капелюх і пару подертих чобіт. Зробив це в демонстраційних цілях. Естонська поліція мусіла інтервеніювати.

ХОТІЛИ ПІДПАЛИТИ ЛИЧАКІВСЬКИЙ ДВІРЕЦЬ?

Польські ґазети повідомляють, нібито дня 19. вересня коло 9. години вечером був невдалий замах на будинки личаківського залізничого двірця. В згаданій годині почули вибух біля маґазину „Певету". Під дверима маґазину найшли розтріскану фляшку, а полумя стало вже охоплювати стіну. Поліція і залізнича служба кинулися ратувати маґазин і повідомили вогневу сторожу. Як сторожа приїхала, найшли другу фляшку з вибуховим матеріялом біля вікна маґазину. Поліція веде слідство.

ФЕРҐОСОН ПРОТИ ЗМІНИ КОНСТИТУЦІЇ КАНАДИ.

Премієр провінції Онтеріо, Гавард Ферґосон, післав до премієра Бенета листа, в котрім перестеріг його перед якиминебудь змінами конституції Канади. Зміни, на його думку, не сміють бути роблені без наради та згоди сторін, які заключили згоду на конфедерацію. За Ферґосоном обізвався в тім самім дусі заступник премієра Саскачевану, МкФерсон.

НАСЛІДКИ НУЖДИ СЕЛА.

Рідкий випадок трапився в селі Утіховичах, пов. Перемишляни. Середньо заможний господар І. Б. трохи задовжився. В понеділок, 15 вересня ц. р., вибрався до Перемишлян, щоби позичити грошей та відіпхати менші довжки. А що грошей не міг дістати, тож за останній гріш „залив хробака". Коли дома жінка не похвалила його поступку, він приніс з ліса (де мав заховану) рушницю, щоби застрілити жінку. Але жінка, прочуваючи лихо, втікла до доньки, а Іван положився на ліжко, та замісць переспатися, застрілився.

ЩЕ ОДИН БУВШИЙ ПОСОЛ АРЕШТОВАНИЙ.

У Влоцлавку арештували бувшого посла Бетмана (ППС). Йому закидають, що ухилявся від військової служби підчас війни проти большевиків.

ПОЖЕЖІ.

У звязку з пожежами на фільварку Зайдманової в Костельниках (пов. Бучач) поліція арештувала двох місцевих луговиків: Вас. Кузя та Яц. Барана. При арештованих нібито найшли матеріяли, що доказують їх участь у підпалі. До фільварку біля Віциня (пов. Золочів), як повідомляє „Ґаз. Пор.", підійшло в ночі шістьох людей. Вартівники стріляли до них, тому вони завернули. Два з них всеж таки вернулися до фільварку, а вартівники стріляли знову. Утікаючи відгрожувалися буцімто, що мусять фільварок спалити за 1919 р. У Трибуховій біля Козови (повіт Бережани) згоріла стодола зі збіжем і стайня кольоніста Спека. Все те не було обезпечене. У Зубрі (пов. Бучач) двох невідомих людей кинуло через пліт тліючі ганчірки, намочені в бензині, на стирти фільварку Ст. Баденія. Вартівники вогонь погасили. За втікаючими підпалячами стріляли безуспішно. В Яремчі в ночі на 18 вересня невідомі люди хотіли нібито підпалити досвідну пасіку Малопольського Т-ва Рольничого. Лісничий, що обходив свій ревір, запримітив підпалячів і вони втекли. На місці найшли дві фляшки бензини.

БОЛЬШЕВИКИ РОЗСТРІЛЯЛИ ЗА ПІВ РОКУ 10,000 СЕЛЯН

ПОЧАЛАСЯ ХВИЛЯ НОВИХ МАСОВИХ АРЕШТІВ СОЦІЯЛІСТІВ, ФАХІВЦІВ ТА РОБІТНИЦТВА.

БЕРЛІН (Німеччина). — Закордонний комітет російської соціял-демократичної партії оголосив відозву до всіх співчуваючих жертвам большевицького терору з закликом протестувати проти нової хвилі масових арештів у Росії соціялістів та інших, кого Сталін вважає ідеольоґічним противником його експериментів. У тій відозві повідомляється, що від останньої зими большевики розстріляли більше як 10,000 селян за опозицію большевицькій політиці у селах.

Таксамо розстріляно багато робітників ріжних фабрик, які виявили своє незадоволення з політики Сталіна. Крім того кількасот тисяч людей відіслано на заслання в Сибір, на Соловецькі острови та в ріжні концентраційні табори. Тепер у тих таборах знаходиться 166,000 арештованих, яких большевики вважають противниками їх політики.

Останніми днями чекісти арештували 300 соціялістів, які довгі роки до революції працювали над поваленням царату. Між арештованими є визначні дореволюційні старі провідники соціял-демократичної та соціял-революційної партії. Серед них знаходиться також кілька бувших близьких приятелів Леніна з часів, коли він жив на еміґрації за межами Росії.

Крім соціялістів, яких Сталін уважає своїми ідеольоґічними противниками, знов арештовано кількох учених, радянських фаховців та бувших старшин червоної армії, яких запідозрено в правім ухилі. Хвиля нового масового терору й переслідувань знову заливає радянщину.

РАДЯНСЬКІ ВОЄННІ КОРАБЛІ НА СЕРЕДЗЕМНОМУ МОРІ.

МОСКВА (СССР). — Доказом того, що формується бльок Росії, Німеччини, Італії та Туреччини, держав незадоволених Версальським миром, може бути те, що російські воєнні кораблі збираються відвідати Туреччину та Італію. Це буде перший раз від 1878 року, коли з Чорного моря через пролив пройдуть російські воєнні судна, окрім ескадри Вранґеля, яка пройшла пролив в 1920 році.

Цими днями з Севастополя має відплисти до портів Туреччини й Італії один російський кружляк та два торпедовці. По дорозі вони загостять також до грецького порту Пірей.

МАНЮ УСТУПИТЬ.

БУКАРЕШТ (Румунія). — В наслідок економічної кризи, яка особливо тяжко відбивається на хліборобстві, премієр-міністер Маню рішив уступити своє місце заступникови голови хліборобського бльоку, міністрови Міхайлече.

НОВІ ЗАТРУДНЕННЯ МЕК ДОНАЛДА.

ЛОНДОН (Анґлія). — Імперська конференція представників метрополії та домінії підходить тепер до обговорення дуже драстичного питання про реґулювання зовнішньої торговлі британської імперії. Премієри доміняльних урядів, а особливо південно-африканського, Герцоґ, виступають рішучо проти свобідної торговлі Британії й домагаються вироблення таких митних законів, які охоронилиб інтереси домінії у їх імперській торговлі в нутрі та з іншими державами.

Герцоґ грозить, що коли це питання не буде розвязане задоволяючо для домінії, то південно-африканська домінія на власну руку підпише торговельні договори з ріжними державами, не зважаючи на загально-імперські інтереси. В той час міручився з донькою італійського короля, Джованою. що коли уряд погодиться на обмеження свободи зовнішньої торговлі, то Сновден негайно зрезиґнує зі свого становища, що викличе крізу в уряді Мек Донелда й навіть може розбити саму Партію Праці.

НАРЕШТІ КОРОЛЬ ЖЕНИТЬСЯ.

РИМ (Італія). — Премієр Мусоліні офіційно оголосив, що болгарський король Борис, який уже від довшого часу шукає собі нареченої, нарешті заручився з донькою італійського короля Джованою. Борисови 36 років, а Джовані 23.

УРЯД ПІДТРИМУЄ БРІЯНА.

ПАРИЖ (Франція). — Відбулося дуже важне засідання французького кабінету міністрів, на якому Бріян зробив доповідь про свою діяльність на засіданнях Ліґи Націй та про напрям дальшої закордонної політики. Це перше засідання міністрів після німецьких виборів і успіхів німецьких фашистів.

Уряд цілковито одобрив політику Бріяна на майбутнє й висловив йому подяку за успішну працю в Женеві. Отже тепер треба вважати, що до певного часу припиняться розмови про зміну французького міністерства, які почалися в звязку з новою активністю Пуанкаре.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи", Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ДЕСЯТЬЛІТТЯ ЖІНОЧОГО ВИБОРЧОГО ПРАВА

Десять літ тому американські жінки добилися виборчих прав, стали політично рівноправними з мущинами. Тому вони можуть нині подивитися позад себе та сказати собі, який вплив мала ся реформа на людське життя.

Про сей власне поступ жінки говорили, коли добивалися виборчих прав. Тоді вони запевняли, що жіноче виборче право буде мати великий, просто радикальний вплив на політику. Говорили, що виборче управнення жінки збільшить суму політичного досвіду людства, що жінки додадуть від себе досвід у певних справах, про які мущина не може знати. Такими справами буде передовсім дбання за дітий та жінок. Мовляв, жінки не будуть зносити політичного ґрефту, як се зносять мущины.

Досвід девяти літ відкрив повну безосновність подібних запевнень. Жінки своїм впливом не завели в політиці всіх тих поправок, про котрі вони так гарно говорили. Жіночим впливом скасовано, що правда, салун, але на його місце заведено прогібіцію, яка нині приносить більше шкоди, як салун. Жінки не проявили свого впливу в нищенню ґрефтерів. На місце кождого ґрефту, який усунено за десять літ, є цілий тузин нових. Законодавство в справах діточих і жіночих нині не краще, як воно було десять літ тому. Коли недавно прийшло до загального голосовання в справі охорони дітий перед фабричною працею, та один кардинал виступив проти сього закона, то знова сей заклик найшов широкий відгук серед жіноцтва, котре не має політичного образовання й тому дається лекше водити політично своїм проповідникам, як мущини. Словом, політичний вплив жінки на американську політику був або дуже малий, або радше відемний, як додатний.

Та зі сього ще не виходить, що краще було би такого права не заводити. Похибки жінки показують, що вона остаточно людина. Щоби жінки набрали політичного досвіду, на се є тільки один спосіб: дати їм виборче право, дати їм можність вести політику, робити похибки й на тих похибках учитися більше похибок не робити. Політика се наука, яка потребує практики. Само добування права ще не дає здібности з нього користати. Дає се тільки практика. Сю практику вони добувають. Похибки роблять не зі злої волі, а з браку практики. За десять літ буде краще, як нині. Риму за один день не збудовано.

М. Данильченко.

ПРИЧИНИ ЕКОНОМІЧНОЇ КРІЗИ

(2)

(Докінчення)

Знавці рахують, що Америка й Канада мають експортового лишку пшениці понад 300 міліонів бушлів, а в цьому світі того лишку є понад 500 міліонів бушлів.

Канадійський пшеничний пул і американські "Farm Board" хотіли штучно держати високі ціни на пшеницю, але збіднілі европейські консументи „заштрайкували" і "Pool" і "Board" не знають, що тепер робити зі своєю пшеницею.

В результаті звичайно загублять не опікуни, а ті, що ними „опікуються", себто фармери.

Наслідком примусу над натуральним економічним законом попиту і подачі є повна деморалізація пшеничного ринку.

Ця деморалізація ринку може скінчитися тільки через природний неврожай або штучне зменшення продукції.

Розорання нової землі, краща її обробка та штучне удобрення значно збільшили продукцію сільського господарства і звідсіль ми маємо лишок пшениці, якої нема кому продати. Він буде ще більший, коли зникне большевизм і Україна знову зачне експортувати своє збіжжя.

Упадок цін на збіжжя підорвав покупну силу міліонів фармерів. Це відбилося на збутові зуживаних ними фабрикатів, а значить і на цінах на ті фабрикати.

Версальський мир.

Сучасна депресія, як і депресія 1920 року, охопила ввесь світ.

Причини обох депресій були: надпродукція товарів, інфляція кредиту, високі тарифи й податки та інші.

Але на цей раз, помимо цих загальних причин, є ще одна і то найголовніша причина депресії, якою є Версальський мировий договір. Цим договором центральну Европу збалканізовано.

Землі Австро-Угорщини, які до війни творили один економічний орґанізм, розділено між Австрію, Угорщину, Чехію, Польщу, Румунію, Сербію та Італію. Замісць одної тарифової фортеці тепер виросло цілих сім.

Новоутворені держави, такі як Польща, Литва, Латвія, Естонія та місто Данціґ, позамикали себе рівнож високими тарифовими стінами.

Багатий Горішний Шлеск відрізано від природного економічного орґанізму Німеччини і передано Польщі.

З багатої Сарської области утворено напів незалежну державу.

А вже найгірші економічні наслідки для світу дав цей договір своєю репараційною частиною.

Згідно з цим договором Німці мусять платити бувшій Антанті на протязі 62 років такі абсурдні военні відшкодовання, що скорше чи пізніше Німці мусять збанкротувати. Та поки Німці збанкротують, чи заки репараційний плян змінять, покупна сила 65 міліонів Німців зведена до мінімуму, а це має свій вплив на світовий ринок.

Цілий світ не має стільки золота, скільки Німці мусять заплатити Антанті, а тому вони мусять платити тільки своїми виробами тобто своєю працею.

Для того, щоби мати чужу валюту вироблені ними товари мусять бути продані за границею, але продати ті товари не легко, бо всі держави підносять тарифи, щоби піддержати власні промисловости.

З того повстає зачароване коло. Щоби мати змогу платити Антанті, Німці мусять продукувати як можна більше готових фабрикатів. Для вироблення тих фабрикатів вони мусять купувати за границею сирівці, яких не мають дома, а саме: бавовну, вовну, мідь, нафту та багато інших.

Німці хотять працювати і сплачувати военні відшкодовання.

Другі країни хотять, щоби вони купували у них сирівці, а також сплачували репарації, але ні одна країна не хоче, щоби німецькі вироби конкурували з її власними.

Недавно Америка знову підняла свої тарифи, а за нею пішли зараз же й інші держави.

Результатом цього є безробіття у високо промисловій Німеччині, упадок покупної сили її населення, а значить і застій промисловости в країнах продукуючих сирівці.

Наслідки війни.

Війна підорвала фінансово і побідну Антанту.

З країн бувшої Антанти тільки одна Франція вже пережила наслідки війни і знову стала найбогатшою країною в Европі. Що буде, коли Німеччина перестане їй платити репарації, трудно передбачити, але завдяки величезній кількости золота, яке вона зібрала у себе по війні, а також багатству своїх кольоній, можна думати, що становище Франції не дуже погіршає, хочби Німці й перестали їй платити.

Значно гірше стоїть справа в Анґлії. Вона сплачує свої внутрішні борги Америці німецькими репараціями, але кольосальні внутрішні військові позички мусить сплачувати податками свого населення.

Колишня основа багатства Анґлії, її вугілля й промисловість, тепер дуже підорвана модерним компетитором, нафтою.

Друга по значінню текстильна промисловість також підупала через конкуренцію з країнами з дешевими робучими руками, як Японія й Італія, які по війні збудували велику власну текстильну промисловість, а по друге через розрухи в Індії та Китаю.

Цілковита відсутність у світовій економіці Китаю та теренів колишньої Росії — разом коло 600 міліонів консументів — також відограє дуже велику ролю в сучасній депресії.

До цього треба ще додати, що за останній рік вартість срібла дуже впала. Китай і Індія мають тільки срібні гроші, а це значить, що покупна сила майже половини населення земної кулі також дуже знизилась.

Деж вихід?

Вже довший час американські й европейські банкирі та економісти розбирають причини упадку цін на збіжжя, бавовну, цукор, каву, мідь, нафту і инші сирівці. Причини може й знайшли, але як зарадити цьому лихові, не знають. Одні думають, що сучасна криза є тимчасовим явищем, яке скоро пройде, а другі гадають, що це є початок довгої депресії, яка може привести світові ціни до передвоєнного рівня, а може й ще нижче.

Теперішні ціни на сирівці, фабричні вироби і реальности все ще є вищі від 20 до 50 відсотків, ніж ціни перед війною.

Можливо, що останні пророкування справедливіші від перших, бо вже тепер ціна на збіжжа дійшла до цін, які були тільки в 1907 р., тобто за 8 років до війни.

Ціна на мідь тепер стоїть так низько, як була тільки перед 35 роками, а сирий цукор фабриканти продають нижче як по центови за фунт, тобто по цінах ще небувалих в історії цукрової промисловости.

Більшість економістів і банкирів думає, що світова надпродукція сирівців і готових фабрикатів була першою причиною сучасної депресії.

Деякіж економісти кажуть, що причина депресії полягає головним чином у зменшенні світової продукції золота. Котра з цих причин є головніша, ще трудно сказати, але одно певне, а це те, що зменшення активности торгу та промислу в кінці 1929 року привело до біржевого краху, а пізніше і до загального упадку цін на сирівці і фабричні вироби.

Причин, які впливають на ціни, є забагато і вони дуже вскомпліковані, а через те тяжко судити про напрямок будучих цін.

Та це можна сказати з певністю, що тільки зрівноваження продукції та запотребовання може привести до підвищення цін або принаймні припинення їх дальшого упадку.

Торг та промисл почне віджувати тільки тоді, коли ціни стабілізуються чи то на вищому чи то на нижчому від теперішнього рівня, бо бізнес не може нормально розвиватися, коли ціни різко міняються вгору чи вниз.

STATEMENT OF THE OWNERSHIP, MANAGEMENT, CIRCULATION, ETC., REQUIRED BY THE ACT OF CONGRESS OF AUGUST 24, 1912.

Of "Svoboda", (Liberty) Ukrainian newspaper published DAILY at Jersey City, N. J., for October 1, 1930.

State of New Jersey, County of Hudson.

Before me, a Notary Public in and for the State and county aforesaid, personally appeared Peter Macheyowsky, who, having been duly sworn according to law, deposes and says that he is the business manager of the "Svoboda", and that the following is, to the best of his knowledge and belief, a true statement of the ownership, management and the circulation, etc., of the aforesaid publication for the date shown in the above caption, required by the Act of August 24, 1912, embodied in section 443, Postal Laws and Regulations, printed on the reverse of this form, to wit:

1. That the names and addresses of the publisher, editor, managing editor, and business managers are: Publisher: Ukrainian National Ass'n, Inc., 83 Grand St., Jersey City, N. J. Editor: Emil Revyuk, 83 Grand St., Jersey City, N. J. Managing Editor: Luka Myshuha, 83 Grand St., Jersey City, N. J. Business Manager: Peter Macheyowsky, 83 Grand St., Jersey City, N. J.

2. That the owners are: Ukrainian National Association, Inc., Fraternal Order. Nicholas Muraszko, Pres. & Trustee, 852 Clifford Ave., Rochester, N. Y.; J. Kashtaniuk, Rec. Sec. & Trustee, 83 Grand St., Jersey City, N. J.; B. Levczyk, Treas. & Trustee, 48 Washington Ave., Elizabeth, N. J.

3. That there are no bondholders, no mortgagees and no other securities.

5. That the average number of copies of each issue of this publication sold or distributed, through the mails or otherwise, to paid subscription during the six months preceding the date shown above is 16,500 per each issue.

PETER MACHEYOWSKY, business manager.

Sworn to and subscribed before me this 3rd day of October, 1930.

HARRY JEWUSIAK, Notary Public
(My commission expires December 7, 1933).

Поправиться.

Священик: Алеж, Іванихо, ще місяця нема, як помер вам муж, а ви вже хочете з другим шлюб брати. Я на це ніяк не можу позволити. Мусите почекати хоч рік.

Іваниха: Бійтеся Бога, єгомосцуню, позвольте тільки цей раз, а на другий раз то вже буду цілий рік чекати. Побий мене Бог, як брешу.

—o—

Аматор театру.

— Були ви вчора в театрі? — питається купця знакомий.

— Був.

— А мали ви добре місце?

— Дуже добре: сусідові з лівого боку продав я ваґон угля, а сусідові з правого боку ваґон дров.

Захріс Топеліюс.

БЕРЕЗА ТА ЗІРКА

(Фінляндська казка).

—o—

Я знаю ще казку з давніх часів про хлопця та дівчину, що ціле життя йшли до одної мети. Хто з нас може тесаме сказати про себе?

Яких двіста літ тому у Фінляндії була велика біда. Війна знищила все довкруги, міста та села горіли, жнива витолочено, а більше ніж сто тисяч людей впало жертвою меча, голоду, втечі або жахливих недуг.

Тоді не чути й не видно було нічого, лише зітхання та сльози, журу, попіл і кров. А ті, що ще найдовше надіялися, вкінці не знали, на віщо вони поправді надіялися. Бо божий бич лютував страшно над країною. Ніколи не забудуться ті часи.

У ті сумні часи траплялося теж, що богато родин було розкинених по країні, деяких забрали у ворожу країну, інші скрилися в лісах і пустелях або далеко в Швеції. Тоді то часто неодна жінка не знала нічого про свого чоловіка, а брат про сестру, батько й ненька не знали нічого про своїх дітей, чи вони ще жиють чи померли.

Коли вкінці прийшов мир — коли ті, що остали при життї, вернулися знову у батьківщину, було дуже мало таких, що не оплакували своїх рідних, або які не втратили їх. Як це сказано в казці про молоду жінку великана, що вона посадила свою сестру у вежі, відкіля видно було дорогу далеко й широко, й вона раз ураз питалася: „Ганусю, сестричко, чи не бачиш, може хто йде?" Так то тепер неодин питався, коли в хатині було так самітно, а нічого не було чути про своїх рідних: „Чи не бачиш, може хто йде? Чи все ще не бачиш нікого?"

І понайбільше була така відповідь: „Нікого, нікого!"

А часом бувало так, як у казці, що далеко серед дороги видно було хмариночку куряви. Вона приближалася все більше й більше, а вкінці показалася громадка втікачів, що шукала своїх рідних... Тоді то очі батька-неньки шукали своїх любих діток і находили їх після стільки літ. Тоді була радість, наче ніколи не було журби. Скоро відбудовували хатини, поля знову зародили, настали нові часи після перебутої жури.

Підчас тієї довгої війни, між іншими, вивезли в далеку, чужу країну братчика та сестричку. Там пригорнули їх щирі люди, що ними заопікувалися.

Літа минали, брат і сестра росли та не зазнавали ніякої біди. Та хоч жили в добрі, не могли забути батька-неньки та батьківщини. Жилося їм наче Жидам у вавилонській неволі, що позавішували були арфи на вербах і не могли на чужині ні співати, ні бавитися, ні танцювати, бо їх серце було в Єрусалимі.

Діти довідалися, що у Фінляндії вже знову мир і що всі, хто хотів і був у силі, міг вертатися домів. Тому їм було тяжко оставати завше на чужині. Вони просили, щоби їм позволили вернутися додому.

Чужі люди, що були заопікувалися ними, усміхнулися та сказали:

— Додому? Дурненькі діти! Чи ви знаєте, як довго ви мусіли би йти? Більше ніж сто миль!

— Це нічого, — відповіли діти — коби ми лише дійшли додому.

— Абож то ви у нас не маєте дорогої батьківщини? Чи не маєте що їсти та в що одягнутися? Чи не маєте їсти гарних овочів, пити молока, чи не маєте теплої одежини, доброї хати та приязних людей, що люблять вас щиро? Що більше хочете?

— Ба, — сказали діти — одначе ми хочемо йти додому.

— У вашій батьківщині велика нужда та недостача. Там житимете у великій біді, ліжко ваше буде з моху, а крівля з чатиння, вітер і холод будиб вашими приятелями, а кора з дерев вашим насущним хлібом. Ваші батьки, брати та сестри й усі приятелі давно повмирали. Коли шукаєте їх слідів, то найдете хіба слід вовків у снігових кучугурах, що вкривають пустар, де колись стояла ваша хатина.

— Так, — сказали діти — та ми хочемо додому.

— Таж уже минуло десять літ, відколи вас забрали відтіля. Тоді то ви були ніжненькі, нерозумні братчик і сестричка, було вам по чотири й пять рочків. Тепер ви старші, вам по чотирнацять і пятнацять літ, та ви не знаєте світа. Ви все забули, дорогу додому і ваших батьків. І таксамо, як ви забули їх, вони забули вас.

— Так, — сказали діти — одначе ми хочемо додому.

— Та хтож вам покаже туди дорогу?

— Бог! — сказав хлопець. — А я знаю теж, що на подвірі моїх батьків росте велика береза. На ній, при сході сонця, співає богато гарних птичок.

А я знаю, що вечером там крізь листя берези світить зірка.

— Дурненькі діти, — говорили чужі люди. — Це, що ви хочете, то глупота та ваша загибіль.

І вони не позволили дітям думати над цим довше.

Та чим більше вони боронили, тимбільше діти думали над тим. І того не робили вони з непослуху, лише тому, що їм вбилося в голову вертати у батьківщину.

У ясну місячну ніч, коли всі ті думки не давали заснути хлопцеві, сказав він вкінці до сестри:

— Ти спиш?

Вона відповіла: „Ні, я не можу всну́ти, я думаю про нашу батьківщину.

— Я також, — сказав хлопець.

— Ходи, зберемо наші річи в узлик і втечемо. Мені здається, начеб Господь усе говорив мому серцю: „Йди домів! Іди домів!" А що каже Бог, це не може бути гріхом!

— Так, — сказала сестра. І вони нишком вийшли з хати.

На дворі ясний місяць освітив дороги та стежки. Була гарна ніч. Коли пройшли трохи дороги, озвалася дівчина:

— Знаєш, братчику, мені так сумно, що ми не бачимо дороги у батьківщину.

Брат відповів:

— Ідімо ввесь час на північний захід, усе за заходом сонця. Бо в середині літа сонце заходить у північному заході, а там наша батьківщина. Це буде наш знак: коли побачимо березу на подвірі та ясну зірку, що світить крізь її листя, то знатимемо, що ми найшли нашу батьківщину.

Трохи пізніше каже знову сестра: „Знаєш, братіку, мені так сумно, що дикі звірі й опришки можуть нам зробити кривду.

Брат сказав:

— Бог охоронить нас. Чи знаєш іще молитву, якої ми вчилися дома, як були ще маленькі: „В руці твої, Боже, віддаю тіло й душу мою".

— Так, — відповіла дівчина — а Бог зішле своїх янголів, щоби провожали нас у чужому краї.

Так сміливо йшли вони далі. Хлопець вирізав собі добру палицю з молоденького дубчака, щоби нею боронити себе та сестру. Одначе їх не стрінуло ніяке лихо.

Одного дня переходили попри місце, де дві однаково широкі дороги розходилися. Діти не знали, котрою їм іти. Аж нараз почули, що на лівій дорозі співають дві птички.

— Ходи, — сказав брат — сюди нам дорога, я пізнаю це зі щебету пташок.

— Так, — відповіла сестра. — Пташки, це цікаві сотворіння. Божі янголи перемінилися у птиці, щоби нас супровaжати додому.

Діти пішли далі, а птички перелітали з гильки на гильку попереду них — так повоbooленьки, що вони легко могли йти слідом за ними. Діти їли лісові овочі та ягоди, пили чисту джерельну воду, а в ночі спали на мягкому мосі. І дивно: всюди, куди вони за дня переходили, находили поживу, а де в ночі задержалися, находили відпочинок. Вони самі дивувалися цьому. Одначе кожен раз, як побачили ті птички, говорили: „Диви, божі янголи провожають нас!" Так пройшли добрий шмат дороги.

Вкінці дівчина змучилася та спитала брата: „Коли станемо шукати нашої березe?"

Хлопець відповів: „Поки люди довкола нас не говоритимуть мовою, якою говорили наші батько та мати".

Знову пройшли добрий шмат дороги, літо кінчилося, в лісах було холодно.

Дівчина спиталася: „Чи не видно ще нашої берези?"

Хлопець відповів: „Ще ні!"

Країна, що вони нею тепер переходили, виглядала інакше. Досі йшли великою рівниною, тепер прийшли в гористу околицю, з горбами, горами, ріками та великими озерами. Дівчина сказала: „Як нам перейти ті прикрі гори?"

Хлопець відповів:

— Я перенесу тебе.

І переніс.

Дівчина знову спиталася:

— Як нам перейти ті рвучкі ріки та великі озера?

Хлопець відповів:

— Повеслуємо.

І повеслував ріками й озерами, бо всюди, де лише прийшли до берега, був човен, зовсім так, начеб приготований ждав на них. А кілька рік брат переплив із сестрою. І вони пересувалися легесенько, наче водяні птиці филями, бо янголи у виді пташок перелітали попри них і приготовляли їм дорогу.

Одного дня йшли без упину від раннього ранку тай дуже змучилися. Вечером прийшли до самітнього хутора. Побудований був із дерева на попелищі колишньої хати. Пе-

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

НАЩО ЙОМУ ТИТУЛУ?

Джордж Бернард Шо, відомий англійський письменник, дістав недавно листа від одного почитателя його письменницького талану, а при тому впливового політика, в якому сей підсуває письменникови, що вартаби йому постаратися про титул. Говорив автор листа, що признання від короля дуже пасувало би такому великому письменникови.

Відомо, богато людий накинулося би на таку нагоду. Та Шо відповів, що йому не треба від короля ніяких титулів. Йому вистарчає імя, котрим він підписував свої твори.

Між стрічками Шо сказав: най за титулами вганяються ті, котрих імя нічого не значить, бо вони не дали світови ніяких творів.

ДАЛЬШЕ УРІВНОПРАВНЕННЯ ЖІНОК...

Французькі торговці тютюном мають незадовго пустити в торговлю спеціяльні цигара для жінок. Кажуть, що число курячих жінок зросло послідними роками на сотки тисяч, що жінки вже не вдоволяються цигаретками та що вже їм пора братися до цигар.

З часом певно прийде черга на файки, які здавна курили жінки на Гуцульщині.

ЧЕМНІСТЬ ОБОВЯЗУЄ НАВІТЬ ПОЛІСМЕНА.

Промовляючи до нових полісменів, які щойно вийшли з поліційної школи, начальник нюйорської поліції закликав їх до чемности.

Він говорив, що чужинці при відвидинах у чужому місті часто набирають враження про місто з заховання поліції. Знать, будьте, полісмени, чемні, а чужі люди будуть гарно думати про ваше місто.

Варта би про потребу чемности подумати хоч уже зі свого боку.

WHAT'S WRONG WITH AMERICAN DANCING?

Під таким заголовком приносить „Ню Йорк Івнінг Пост" довшу новинку про зібрання визначних танцюристів, перебуваючих тепер в Америці, в справі оживлення штуки танку в Америці.

Всі промовці на зібранню виходили з заложення, що танок в Америці стоїть під псом. Просто Америка тягнеться зі своїм танком позаду всіх других країв. Кождий промовець предкладав якусь зараду. Кождий предкладав щось іншого. Мимо сього репортери не доносять про те, щоби один другому дотинав, вилазив на його приватні справи, називав когонебудь пияком, зарозумілим, непатріотом, чи чим там іншим. Заховувалися як культурні люди.

ТАНКИ Й БАЛЄТ.

Зі слів репортера видно, що ціле зібрання було ще під враженнем славного російського балєтмайстра Дагілєва. Коли говорили про сотворення чогось вартісного, чогось, що на віки малоби лишитися в памяті глядачів, то говорили про сотворення балєту. Говорили про примітивні танки, говорили, що кождий народ танцює; але коли говорили про танок як про штуку, то звичайно розуміли балєт, себто, як сказав один промовець, злуку драми, музики, поезії, ритму в один чар найвисшого степеня.

Ніхто не лаяв прихильників балєту зарозумільцями, які говорять про справи, котрих другі не розуміють. Навіть, як хто не розумів, не ображався. Репортер самий признається, що він не богато з того розумів, але він не називає нікого зарозумільцями, які говорять про якусь справу тільки тому, бо її другі не знають.

УЖЕ Й ШАРАВАРИ ЗАБОРОНЕНІ В ТУРЕЧЧИНІ.

Управа міста Адана в Туреччині видала розпорядок, який забороняє кравцям шити шаравари, які носили майже виключно аж до нині турецькі жінки. Заборонено також носити пантофлі з гострими кінцями на високих обцасах. Турецька поліція в Цареграді одержала німецькі однострої і чака.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

IN DEFENCE OF AVRAMENKO.

Although my ballet master needs no champion, I wish to say that you are championing a weak cause. You, Mr. Bondar, are a very theoretical person in general, and from your writing are not a specialist in any one line. If you can put through a practical program why not team up with Mr, Avramenko — it may be profitable.

Just a few shorts on matters which you overlooked:

1. Who but an authority could answer your questions? He knows his business better than anyone else.

2. Spoiling the rod and saving the child does not work out when time is an important element. Visit your lical high school and see the coach train his machine like foot-ball team or better still read up on the methods employed by leading coaches at Mid Western Universities. It will open up your eyes on the latest dope pertaining to psychology.

3. Avramenko has lost much time, a few years health and plenty of money. For gratitude he is heralded as a fool and tief. All of this because he is trying to put across an ideal.

4. The cost of the course comes to less than fifty cents an hour. This is within reach of any one who realy wants to get instructions in National Folk Dancing. Try and learn any sort of dancing for less than $1.00 to $2.00 an hour. Besides this Avramenko promised to teach his students his dances to his satisfaction. If you don't believe it take his course and then deliberate whether it pays to teach for such a small fee.

5. Mr. Avramenko picked out students whom he believes can learn, under his rather harsh methods, Ukrainian Ballet and thus place the culture of Ukraine on a higher pedastal than what its at.

6. Kindly name those instructors that can't teach Avramenko's first course. He might have been blind when he chose that instructor, but I'll wager you are wrong.

7. If these poor people are willing to stay in the rut, then I'm for Avramenko to shame them until they call quits. Avramenko is well versed in psychology of Ukrainian people — shaming them usually brings the desired results. If this wasn't so — Avramenko wouldn't be as internationally known as he is.

Now a few tips to you, Mr. Bondar:

1. When critizing an authority mention source of information, (concerning ballet).

2. Study specialization — any good economics book.

3. Learn to know a genius when you see one.

4. Learn inductive and deductive reasoning and apply same to statement made by Avramenko about going back to school.

5. Learn the word "try," and forget "can't."

6. Above all never appeal to the populace, for thats a sign of surrender.

On the subject of discipline and psychology, in regards to teaching in the public schools, I refer you to a '30 Chicago Normal Graduate, my sister Mary.

Sincerely yours,

Lodik Shemerdiak,

701 W. 120th St., Chicago, Ill.

(Зараз на вступі маємо тут особистий випад на свого противника: мовляв, ви, пане Бондар, є дуже теоретична особа й не є специялістом у жаднім напрямку. На якій основі дописуватель се говорить? Навіть хочби се правда була, чи тільки той, що є спеціялістом у якомусь напрямку, має право дискутувати? І чи навіть неспеціяліст не мігби деколи сказати правду про спеціяльну справу?

Коли гр. Бондар критикував гр. Авраменка, то в сього дописувателя се значить стільки, що представити гр. Авраменка за дурака й злодія. Чи хто може приняти таке заключення? Чи гр. Авраменко може хочби на хвилю подумати, що гр. Бондар закидав йому глупоту або крадіж? Коли критика гр. Авраменка гр. Бондарем, се одно, що зробити такі тяжкі закиди, то як тоді треба дивитися на критику гр. Бондара отсим дописувателем?

Сей дописуватель каже, що методи гр. Авраменка є дещо грубі, але, каже дописуватель, гр. Авраменко знає добре психольогію українського народа й старається добути з дітий бажані ним результати. Виходилоби, що український народ є якийсь спеціяльний народ, що він тупий, або нездібний до роботи чи подвигу так довго, поки якийсь знавець його душі не застидає його дещо грубими методами. Такі річи виходять від дописувателя, котрий говорить про піднесення української культури на висший степень. Отже український народ треба підносити на висший степень культури некультурними способами. Чи може се все говорення бути доказом на те, що добре є при навчанню танців поступати „дещо грубими митодами"? Чи може котрий здоровий Українець приняти таке, що до других народів дещо грубих методів уживати не можна, але супроти Українця не тільки можна, але й порадно? Чи прийме котрий здорово думаючий Українець таке, що його тільки пристидженнем можна побудити до культурного діла? Такі речі говорять Українцям Поляки, Москалі, Мадяри й всі народи, що хочуть над Українцями панувати, а Українці їх відкидають. На якій основі дописуватель говорить, що гр. Авраменко думає, що тільки пристидженнем можна добути бажані результати з українського народа? Чи таке говорення про гр. Авраменка можна назвати обороною гр. Авраменка?

Дописуватель думає, що се буде обороною гр. Авраменка, коли він покаже на вчителів спорту по американських університетах та на їх методи. Які сі методи, дописуватель докладно не каже, але з його писання можнаби догадуватися, що сі „ковчі" вживають бука. Припустім, що се все правда. Чи се буде доказом на те, що порадно вчити дітий українських імігрантів буком або лекціями про пиянство батьків? Коли американські „ковчі" справді вживають бука, то чи се має добрий наслідок? Чи хто вважає американських „ковчів" за добрих учителів, з яких треба собі брати примір? Чи навіть у спортах бук у руках „ковча" дає все найкращі висліди? Чи не дають може коли кращих вислідів другі способи?

Наконець, дописуватель щедро послугується запевненнями, що він знає найпослідніші висліди психольогії, що він знає послідні книжки про економію, а головно про спеціялізацію, що він розуміється на дисципліні; він підсуває, що гр. Бондар того всего не знає, що він не знає навіть того, що сестра дописувателя. Се все дуже гарно, коли дописуватель справді те все знає, але на скільки все те поможе читачеви вгадати, хто має слушність, коли дописуватель не сказав, що саме стоїть у сій найновіщій психольогії чи педагогіці чи економії про ті справи, котрі дискутується. Чейже читачі не на те читають дописи, щоби з них дізнатися, який то другий дописуватель учений, які то він науки вміє по імени казивати, але на те, щоби переконатися, котрий з двох поглядів має слушність.

За всім тим відсиланнем свого противника до школи, поза всім тим перечислюванням наук, видно самопевність, але вона не може походити з великого досвіду, а з молодости дописувателя. Як звичайно, молодому здається, що він знає вже все, що він знає всякі відомости понад всякий сумнів. Як він довше поживе, то він пізнає нераз, як то він помилявся якраз тоді, коли він був найбільше певний себе, і тоді він буде дивитися з більшою терпимістю, з терпимістю дозрілого чоловіка, на погляди своїх противників. — Ред.).

ПЯТИЙ КОНҐРЕС ОБЄДНАННЯ

Згідно з § 17 статута Обєднання і рішенням Екзекутиви з дня 3 вересня б. р., подається до загального відома, що **ПЯТИЙ КОНҐЕС ОБЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ОРҐАНІЗАЦІЙ В АМЕРИЦІ** відбудеться **в четвер, дня 23 жовтня 1930 р., в Ню Йорку, Н. Й.,** в галі „Ґаліція Спортінґ Клоб", 109-111 Іст 15-та улиця (Собвейова стація Юніон Сквер).

Конґрес почнеться в годині 9 рано. Триватиме один день.

ПРОГРАМА:

1. Відкриття Конґресу.
2. Вибір президії Конґресу й комісій.
3. Звіт уступаючого уряду.
4. Дискусія.
5. Реферати:
   а) Українська справа у майбутньому.
   б) Український імігрант у культурнім і політичнім життю Америки.
   в) Старе й нове покоління української іміґрації.
   г) Орґанізація фінансової сили української іміґрації в Америці.
   ґ) Українська народня штука в Америці:
      1) Хорова справа. 2) Театр і національні танки.
   д) Українська молодь в Америці:
      1) Орґанізація молоді. 2) Куди прямує американська молодь українського роду?
6. Ухвалення резолюцій.
7. Уділення абсолюторії уступаючому урядови.
8. Вибір нового уряду.
9. Внесення і запити.

Кождий делеґат мусить виказатися повновластю Товариства.

З СТАТУТА ОБЄДНАННЯ: § 22. Орґанізації, які входять в Обєднання, мають право вибирати і висилати делеґатів на кождоразовий Конґрес; кошти делеґатів покриває відділ, який висилає.

ЗА ОБЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ОРҐАНІЗАЦІЙ В АМЕРИЦІ:

Омелян Ревюк, предс. **Д-р Л. Мишуга,** секр.

ПОВНОВЛАСТИ НА КОНҐРЕС ОБЄДНАННЯ.

Друковані формулярі повновластей на Конґрес Обєднання можна дістати в канцелярії Обєднання. Адреса:

OBYEDNANYE,

. O. Box 411, Philadelphia, Pa.

...ред хутором стояла дитинка й оббірала ріпу.

— Чи не далаб ти нам одної ріпи? — спитав хлопець.

— Чому ні, ходіть, — сказала дитина. — Мати дасть вам їсти в хаті.

Хлопець сплеснув голосно в долоні, обняв дитину за шию та заплакав із радости.

— Чому ти так тішишся, братчику? — спитала дівчина.

Як мені не радіти? — сказав хлопець. — Ця дитина говорить такою мовою, якою говорили наші батько й ненька. Тепер можемо починати шукати берези та зірки.

Потім пішли в хату. Їх приняли радо. Люди в хаті спиталися дітей, відкиля вони приходять. Хлопець відповів: „Ми приходимо з далекої країни, а шукаємо нашої хати, одначе не маємо іншого знака, лише цей, що на обійстю росте береза, раненько щебечуть у ній пташки, а вечером крізь гильки берези світить ясна зірка.

Бідненькі діти, — сказали спочуваючо люди. — На світі росте богато тисяч беріз, а на небі сяє богато тисяч зірок. Як ви могтимете серед стільки їх найти тую, якої шукаєте?

Хлопець і дівчина сказали:

Бог поведе нас. Абож то Його янголи не вказували вже нам далекої дороги аж до вашої країни? Ми вже на половині дороги додому.

— Фінляндія велика, — відповіли люди та похитували головами.

— А Бог іще більший, — відповів хлопець. І вони подякували людям і пішли далі. Тепер було їм ліпше, бо не потребували їсти в лісах, лише могли йти від хати до хати. Хоч між хатами були великі пусті простори й усюди була велика нужда, всеж таки находили захист і хліба, скільки потребували, бо всі милосердилися над ними.

Одначе берези й зірки вони не найшли. Шукали від подвіря до подвіря, бачили богато беріз і богато зірок, одначе не такі.

— Ах, — сказала дівчина. — Фінляндія така велика, а ми такі маленькі! Ніколи не найдемо нашої хати.

Одначе хлопець скартав її та сказав:

— Ти віриш у Бога?

— Так, — сказала дівчина.

— Коли так, то знаєш також, — сказав хлопець — що вже ділялися більші чуда. Коли пастирі нічю йшли до Вифлеєму, зоря йшла попереду них. Вона йтиме теж попереду нас, коли лише віритимемо.

— Так, — сказала дівчина, бо вона все притакувала братові. І вони пішли далі весело.

Одного вечора прийшли вкінці до якоїсь самітної хати. Було це при кінці травня, вже рік, як вони пустилися в дорогу. Був вечір Зелених Свят. Розвивалося перше літне листя. Коли ввійшли у ворота, побачили на подвірі велику крісляту березу з ніжненькими листочками. Крізь ясно зелене листя світила в сумерку вечірня зірка. Була вже така літня ясність, що лише цю одиноку зірку видно було на широкому небі, бо то була найбільша та найясніша з усіх зірок.

— Це наша береза! — скрикнув хлопчина якстій.

— Це наша зірка! — озвалася зараз і собі дівчина. Й обоє впали собі на шиї та дякували Богу, заливаючися сльозами щастя.

— Ось ця стайня, що до неї батько все запроваджував коні, — запримітив хлопець вдумчиво.

— А я пізнаю криницю, при ній ненька все поїла корови, — сказала дівчина.

— Біля берези два хрестики, що то може значити? — спитав хлопець.

— Я боюся йти в хату, — сказала дівчина. — Подумай лише, коли батько й мати вже не жиють, або коли вже нас не пізнають! Іди ти перший, брате!

— Послухаймо насамперед у дверей, — сказав хлопець, а серце билося в нього.

У хаті сидів якийсь дідусь і бабуся. Себто, ніхто з них поправді не був старий, та жура й нужда передчасно вирили морщини на їх чолах.

Чоловік сказав до жінки:

— Так, так, ось уже Зелені Свята, коли то Бог зіслав Святого Духа для розради засмучених сердець. А для нас нема розради. Всі наші четверо дітей пропали. Двоє спочиває під березою, двоє забрали нам у чужу країну й напевно ніколи не вернуться до нас. Тяжко жити самому на старі літа.

— Абож то Бог не всемогучий і добрий? — сказала жінка. — Діти Ізраїля вивів Він із неволі, то може й наші діти прислати нам назад, коли вважатиме це потрібним. Скільки то літ було би тепер нашим наймолодшим дітям, колиб так жили ще?

Батько сказав:

— Хлопцеві булоб тепер шіснацять, а дівчині пятнацять літ. Ах, такої великої ласки в Бога ми не заслужили, щоби вернув нам наші любі діточки.

Коли він іще говорив, відчинилися двері й увійшли хлопець і дівчина. Приходили, як видно, з далека й хотіли просити шматка хліба.

— Ходіть сюди, діти, — сказав батько. — Лишіться через ніч у нас. Ах, такі завбільшки булиб і наші наймолодші діти, колиб нам були позволили задержати їх при собі.

— Диви, — озвалася жінка — двоїчко таких гарних дітей! Ах, такі теж були би й наші діти, колиб іще жили й були при нас.

І обоє старенькі плакали гіренько. Діти не всилі були довше мовчати, зі сльозами припали до батька й неньки та сказали: „Ви нас не пізнаєте? Таж ми ваші діти, а Бог так дивно прислав нас до вас назад із чужини".

Батьки обняли дітей щиро, припали з дітьми на коліна та дякували Богу, що саме на Зелені Свята так потішив їх.

Діти мусіли розповісти все, що пережили, а батьки оповідали їм про себе. І хоч вони всі зазнали чимало горя, вся жура тепер наче забулася та перемінилася в радість. Батько глянув на синові руки та радів, що вони такі кріпкі. Мати гладила доню по темному волоссю й може зі сто разів цілувала її рожеві лиця.

— Так, — сказала мати врадувана наче дитина — я могла й здогадуватися, що нині щось дивного станеться, бо я чула, як пара якихсь чужих птичок так весело співала в березі.

— Я їх знаю, — сказала дівчина. — Це два янголи в подобі птиць. Вони всю дорогу летіли попереду нас і провожали нас, а тепер радіють разом із нами, що ми віднайшли нашу рідну хату.

— Ходіть! Подякуймо ще раз березі та зірці, — сказав хлопець. — Бачиш, сестричко, там спочиває наша рідня. А колиб так ми спочивали осьтут під зеленою муравою, а наші рідні стояли би тут, де ми тепер стоїмо, та гляділи би на наш гріб, то де ми тоді були би?

— Ви певно були би божими янголами в небі, — відповіла ніжно мати.

— Тепер я вже знаю, — сказала дівчина. — Янголи в подобі птичок, що провожали нас усю дорогу та які нині на березі сповіщали про наш поворот, це були наші рідні, що онтут спочивають у гробі. Вони то ввесь час говорили нашим серцям: „Ідіть додому! Ідіть додому, щоби розрадити батька й неньку!" Вони теж говорили нам: „Це та береза, це та зірка споміж тисяч!" Бо Бог вибрав їх і зіслав нам їх на поміч. Дякуємо вам, рідненькі, дякуємо доброму Богові!

— Так, — сказав хлопець — а диви, як ясно глядить зірка крізь листя берези! Тепер ми дома! Вже не потребуємо далі мандрувати, сестричко!

— Дітоньки, — сказав батько — життя людини тут на землі це безупинна мандрівка до вічної мети. Мандруйте далі. Майте Бога в серці й вічну мету перед очима! Коли янголи показували вам дорогу, ви йшли сміливо вперед. Ах, кобі вони все ще вказували вам дорогу! — Ви йшли, шукаючи берези — вона означає для вас батьківщину! Добре, хайжеж це буде мета вашої любови та вашої праці, поки житимете! Ви йшли шукаючи зірки—вона означає вічне життя. Добре, хай вона вам світить усе ваше життя!

— Амінь, хай так станеться! — сказали діти й мати, зложивши руки до молитви.

Переклав **М. Н.**

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

В Кемпбел, Огайо, в 218 від. У. Н. Союза по довгій слабости помер Теодор Сарахман. Покійний родився в селі Ваповичах, пов. Старий Самбір. Прожив небіщик 59 літ. До У. Н. Союза вступив 1910 року.

Небіщик був карним і взірцевим членом. Він був примiром всім членам, що треба забезпечуватися на старість літ, щоби не стати тягаром на випадок смерти для суспільности. Похорон відбувся дня 27. вересня ц. р.

Земля йому пером!

Гр. Кузенко.

ПОДЯКА.

Я нижче підписана членица 335-го відділу У. Н. Союза в Гарвей, Ілл., складаю Головному Урядови У. Н. Союза щиру подяку за уділення мені допомоги з фонду допомогового в сумі 50 долярів. Ця допомога стала мені у великій пригоді в моїм тяжкім становищу. В своїм горю я не мала до кого вдатись за помочю, але я, яко членица уже вдалася з просьбою до свого Союза, а У. Н. Союз, неначе рідний батько, узгляднив мою просьбу й дав мені поміч.

Анастасія Топоровська.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

БОСТОН, МАСС.

„Украинцев нет в Европе, ані только в Америке".

Отак говорять Москалі та їх посіпаки комуністи. Як уже писалося в Свободі, на Бостонській виставі з нагоди 300-ліття заснования стейту була вряджена виставa народних виробів. На тій виставі Українці змусили одну Росіянку скинути зі себе українське убрання й одягнути инше. Тепер хочу переповісти кілька цікавих розмов з цією Росіянкою.

До української будки приходило багато ріжних народів оглядати її. Всі були зацікавлені красою наших виробів і висловлювали своє заінтересовання красою українських народніх виробів. Підходили до нашої будки також наші сусіди на виставі, Росіяне, щоб оглянути її. Одного дня до нашої будки прийшов чоловік та жінка Росіянка, яку ми примусили були зняти з себе українське убрання. Чоловік переглянув усе й був зацікавлений красою нашої будки. Нарешті спинив свою увагу на одній ляльці й запитав, чи я сама вишивала одежу для цієї ляльки й чи сама вбирала її. Я сказала, що так.

Тоді чоловік каже, що дійсно гарно лялька виглядає, але вона не українська, а російська. На це я завважила, що як же вона може бути російською, коли я прибрала її так, як я сама ходила в Галичині, а я ж є не Росіянка, а Українка. На це той Росіянин замітив, що властиво в Галичині живуть одні „Русскіе". Тоді я його запитала, чи він приймов подивитися на виставу, чи образити мене. Він на це замітив, що це зовсім не образа бути „Русскім".

Отже вивязалася між нами дальша дискусія. Я йому сказала, щоби він узяв до рук історію та прочитав у ній докладно, де живуть Москалі, а де живуть Українці. Тоді він запитав мене, якої я історії вчилася. На це я йому відповіла, що історії я вчилася ще в часи, коли Галичина була під Австрією, а тоді його цар-батюшка не дуже то давав науку своїм людям взагалі, а тому Москалі й залишилися дурними кацапами, а один з них прийшов тепер учити мене.

Це вже не подобалося Москалям. Жінка смикнула його за рукав і обоє пішли геть від нашої будки. Я думала, що вже позбулася обоїх і скоро не буду мати розмов зі своєю сусідкою. Але я помилилася. Коли за пару минут я вийшла з будки, то стрінула там вже Московку, бо вона доглядала сусідню російську будку. Вона курила папіроску в коридорі. Я думала пройти мимо неї, не звертаючи уваги на неї та вона звертаючи уваги на неї, та вона сама зачіпила мене.

— Какая ви нервная — каже мені.

— Я не розумію, що це значить, — відповідаю.

— Ю ар вері нервоз, — каже вона по англійськи. А далі каже, що не можна так оскандалювати чоловіка, як це зробила я з тим, що питав мене за ляльку.

— Якою мірою він міряв мені, такою й я йому відміряла! — відповіла я. — Не Українці перебрали від вас ношу, а Москалі перебрали від Українців.

— Раніше Українці й Москалі були разом, а тепер поріжнилися. Ви думаєте, що в Европі є Українці. Вони є лише в Америці, — говорила до мене по московськи ця пані.

— Хіба ви не знаєте, що большевики й Польща стараються тепер придушити Українців, — кажу.

— Я була в Европі. Була у Варшаві й там ніхто не знає нічого за Українців. Всі говорять лише за „Русских". Хіба лише ріжних розбишаків та авантурників називають Українцями.

— Не думайте, — кажу, — що ви мене засоромите тим, що так Українців називають Поляки, бо для вас „Русскіе", і для Поляків одно слово Україна наганяє великий страх. Для вас слово Україна все одно, що меч, поставлений против серця, який грозить вбити вас. Ви не думайте, що далі будете панувати над Україною, як панували 300 років при цар-батюшці. Тепер уже не ті часи: „Не скуеш душі живої".

Далі в нас вивязалася ширша полемічна розмова. Згадали ми й Шевченка, якого катував московський цар. Згадали, як Москва грабувала та катувала за царських часів український нарід і як вона тепер, при большевиках, знущається над нашим народом та грабує його й нищить фізично та економічно. Я казала, що ми віримо, що скоро зникне з лиця землі большевицький гнет на Україні й наш нарід відомстить за тяжке поневолення й знущання над ним. Кров кличе до неба о пімсту. Тут Росіянка почала боронити большевиків, бо, каже, що вони добро роблять для народа й почала агітувати за московськими большевиками. Та тут підійшов якийсь Американець і почав розпитувати за виставу. Так і не скінчила Московка вихвалювання московського раю на Україні, хоч він тепер і большевицький.

Марія Івашко.

ГЕЗЕЛТОН, ПА.

Концерт Артиста-Бандуриста Ємця.

Тут відбувся концерт українського артиста-бандуриста Ємця. На концерті було присутних слухачів поверх 700. Концерт визначився своїм артистичним та матеріяльним успіхом. Люди були так захоплені чудовою грою артиста, що йому довелося повторювати деякі точки по кілька разів.

Місцева американська газета вмістила таку замітку про концерт:

YEMETZ GREETED BY LARGE CROWD.

Recital as Presented at St. Gabriel's Audience, Proved to Be Brilliant Event.

The recital in St. Gabriel's auditorium last night proved to be a successful event, M. Vassyl Yemetz, the kobza-bandourist making his first appearance here with the Ukrainian bandoura.

Prof. Yemetz enchanted his audience with the bandoura, a 36 stringed instrument upon which he ran up and down with brilliant virtuosity and in mild strains, plaintive, mournful and tender — then, sometimes warning as of an approach of battle, a hail of shell-fire and again in bold and gentle strains, he played until finally it all sinks into the midst of oblivion.

The "Merry Snowflakes" and the "Cossack" were executed to perfect satisfaction, the bandoura resounding in silvery tones.

Mr. Yemetz is the first artist in the realm of the renaissance of this Ukrainian historical music. As the first originator of kobza-bandoura orchestras, his fame will be recorded in history.

This is his last appearance in this country. He will make a tour of Spain.

(The Plain Speaker, Hazleton, Pa., Monday Afternoon, September 29, 1930).

Місцевий.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

АЛЕНТАВН, ПА.

Дар любови для Рідного Краю.

На поклик Українсько-Американської Греко-Католицької Дієцезії в органі „Дзвін" зложили:

1. **Горожанський Клюб в Алентавн, Па.**, жертва на Народний Дім в Сяноці $25.00.

2. **Парохія в Маганой Сіти, Па.**, збірка в церкві на інвалідів $12.00.

3. **Парохія в Лорейн, Огайо.** Зложили на руки свого пароха о. Миколи Левицького сліду-ючі чесні Парафіяни і Парафіянки:

1. **На повоєнні сироти:** Францішка Пинцура $1.00; по 50 цнт.: І. Пинцура, Анна Шумило, Марія Кутайло, Марія Колачко, Ксеня Сенів, Марія Шимонь, Анастазія Грущак, Б. Фурдин і Домініка Гіл; по 25 цнт.: Розалія Сикута, І. Дудяк, З. Долик, Енді Ендерсон, С. Шемечек, Д. Бортницький, Н. Сикута, Т. Козопас, П. Яців, Анна Салик, Анна Фурдин, Гр. Смога, Рузя Бобрівська, Славка Трибович, Юлія Господар. Разом $9.25.

2. **На Військову Організацію:** по 50 цнт.: І. Пинцура, Анна Шумило, М. Яцишин, А. Коток, Гр. Яцишин, Н. Кінаш, Т. Яжик, Таня Савчин, Б. Фурдин і Домініка Гіль. Разом $5.

Жертви від повисших місцевостей в сумі $51.25 відослала Українсько-Американська Греко-Католицька Дієцезія до Рідного Краю через Обєднання.

о. Йосиф Пелехович,
Адміністратор.

НЮАРК, Н. ДЖ.

В неділю, дня 21. вересня ц. р., відбулось вінчання Миколи Мартищука й Анни Малецької. Підчас весільної забави згадали за УВО громадяни М. Глуханик і Теодор Дмитрів. Жертвували на УВО: Урбанський і Т. Дмитрів по $1.00, Пані Зеленська і п. Гр. Відземок пішли поміж гостей з капелюхами і дрібними жертвами зібрали $3.00. Разом $5.00. Гроші вислано через Обєднання для УВО.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ВИКАЗ ЗБІРКИ

на фонди:

1. **ФОНД СТИПЕНДІЙНИЙ ІМ. СЕМЕНА ЯДЛОВСЬКОГО**
2. **ПАМЯТНИК НА ГРІБ БЛ. П. СЕМЕНА ЯДЛОВСЬКОГО**

за серпень і вересень 1930 р.

Дітройт, Міш. Члени Тов. ім. Маркіяна Шашкевича, від. 94 У. Н. С., зложили по $2: Павло Войтович, Іван Курчак, Василь Седляр, Йосиф Вівчаровський і Данило Войтишин; по $: Адрій Патра, Іван Заблоцький і Іван Чайковський. Разом ... $13.00
Ню Йорк, Н. Й. Відділ У. Н. Союза ч. 204, на памятник 5.00

ЗАГАЛЬНЕ ЗІСТАВЛЕННЄ ЖЕРТВ

ІМЯ І НАЗВИСКО	РАЗОМ	На Фонд Стипендійний	На Памятник
Тов. ім. М. Шашкевича, ч. 94	$ 13.00	$ 5.00	$ 8.00
Відділ У. Н. С. ч. 204	5.00	—	5.00
Разом за серп. і верес.	$ 18.00	$ 5.00	$ 13.00
Попередно оголошено	2,547.93	2,006.43	541.50
Остає готівка з кінц. верес.	$ 2,565.93	$ 2,011.43	$ 554.50

М. Мурашко, голов. предс.
В. Левчик, голов. касієр. **Р. Слободян**, гол. фін. секретар.

УВАГА: При надсиланню дальших збірок проситься виразно подавати, яку суму призначується на кождий фонд осібно. Чеки і „моней-ордери" треба виписувати на UKRAINIAN NAT'L ASS'N, і адресувати: P. O. BOX 76, JERSEY CITY, N. J.

ПОІМЕННИЙ ВИКАЗ ЖЕРТВ

НА СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ УКР. НАРОД. СОЮЗА

зложених в серпні і вересні 1930.

Провіденс, Р. Ай. Члени Сестр. Любов, від. 177 У. Н. С., зложили по $1: Александра Белень, Анна Мельник, Гаврил Лучка, Яків, Парфинчук, Евфрозина Наконінська, Текля Ониськo, Марія Кендигалюк, Катерина Рекрут, Ольга Андрицьь, Володимир Рекрут, Анастазія Шевчук, Ксеня Рекрут, Михайло Олійник, Еміль Рекрут, Дмитро Рекрут, Лука Гумляк; по 50 ц.: Андрій Гурняк, Евдокія Олійник, Василь Ониськo, Марта Серединська, Антоніна Підгорецька і Юлія Музичук. Разом ... $19.50
Вудбайн, Н. Дж. Члени Бр. св. Миколая, від. 378 У. Н. С., зложили по $1: Мик. Кузан і Олекса Стечишин ... 2.00

Разом $21.50

ЗІСТАВЛЕННЄ.

Готівка з кінцем липня 1930 остала ... $48,416.39
Прихід за серпень і вересень ... 21.50

Готівка з кінцем вересня 1930 остає ... $48,437.89

М. Мурашко голов. предс.
В. Левчик, гол. касієр. **Р. Слободян**, гол. фін. секр.

В АВСТРАЛІЇ МАЛО СЕЛЯН.

Мандрівник Колін Рос після подорожі по Австралії подав описи з тієї цікавої країни.

Одно є передовсім цікаве в Австралії: там де Австралія дісталася під володіння білої людини (головно на південно-східнім побережі), там вона є „перецивілізована". Довели там на протязі трох генерацій до того, що дика людина австралійської джунглі, бушмен, що досі сам боровся з природою, стала суцільною одиницею, що радо працює з иншими.

Австралієць став новочасною людиною, найновійшого типу. Він здоровий, фізично витренований, любить страшно спорт, настроєний демократично. Хоче богато їсти, мало працювати, має не богато духових потреб і не дуже журиться світом. Тому, що Австралієць є безперечним представником півн. цивілізації, ясне є, що його тягне передовсім до міст. Тому майже дві треті Австралійців живуть по містах.

Міста зростають. За останніх 50 літ населення подвоїлося, головно на користь міст, а **населення сіл не лише пропорціонально, але й безоглядно змаліло.** Нині вже 43% населення в шістьох найбільших містах. У Мельбурні, столиці стейту Вікторія, живе майже 54% населення того стейту. Ще гірше є в півд. Австралії, де в місті Аделаїда живе 55% всього населення. **Австралія має взагалі 6 міліонів населення, з того є два міліонові міста.**

Це пересунення відношення між міським і сільським населенням не є вислідом сильного упромисловлення країни. Промислових робітників є лише 7 процент населення.

Причиною того є типова для Австралійця нехіть жити на селі. Де лише віддаль на це як-так позволяє, Австралієць адмініструє своїм добром із міста. Себто сімя живе в місті, а він сам що дня рано їде автом до господарства. Це можливе є, самособою, лише при австралійськім способі господарювання, де до роботи не вживають звірят, а лише машин. **Так, як селян, так теж мало є в Австралії сіл.** У кождій рільній окрузі є майдан із церквою, школою, готелями, **крамницями та гаражами.** Такий майдан, хочби найменший, поправді є містом, а не селом. Лише розміром, а не характеристичними прикметами, ріжниться від великого міста.

Отже в цілій Австралії є тяга до міста. Щуть туди, хочби мали меньше заробляти, або й нічого. В містах повстає безхосенний людський баляст. Дуже сильно розбудований адміністраційний апарат, забогато лікарів, адвокатів, інжинірів, купців, торговців, посередників — творять матеріял мало продуктивний. У містах є кадри безробітних.

Продукуюча кляса, так як і тому 50 літ, складається з рільних господарів, із годовців худоби, трохи з людей, що працюють у промислі та гірництві. Ця невеличка чисельно скількість мусить иншіх не лише виживити, а ще й дбати про те, щоби вдержати їх на таким високім суспільнім щаблі, як мало дейде в світі.

Та все ж таки до напруження господарських чи суспільних відносин в Австралії всеодно ще дуже далеко. Це тому, що з землі, яка дейде мусіла би виживляти принаймение 60 міліонів людей, тут удержується лише 6 міліонів людей.

Совісна.

Лікар: А чи даєте вашому чоловікові порошки на спання точно в осьмій годині?

Жінка: Ах, пане доктор, ви не знаєте мого чоловіка! Його дуже тяжко добудитися, коли припадково спить в тій годині!

